

ARRANCAPINS, UNA ILLA FALLERA

Gil-Manuel Hernández
Josep Antoni Collado
Pep Romero

A mitjans dels anys setanta, la petita comissió d'Àngel Guimerà-Pintor Vila Prades, històricament coneguda com *Arrancapins*, va viure l'embranchada d'una nova generació de joves falleres i fallers imbuïts d'idees d'esquerres i nacionalistes. Aquesta empena començà a reeixir també en canvis, en principi difícils d'assolir. Tanmateix, al capdavall, la comissió d'Arrancapins seria l'única a realitzar des de dins la festa un complet capgirament del model de falla convencional, instal·lat en el formalisme oficial, cap a un model de falla alternatiu, atípic i diferent, per anar allunyant-se, en un procés de vora vint anys, de la norma fallera i apostant per una visió diferent de la festa. En aquest punt d'arribada, tant diferent de les comissions que iniciaren canvis, rau precisament la singularitat d'Arrancapins, una falla que el 2008 celebra el seu centenari.

La nostra falla naix el 1908. Integrada per una reduïda colla de veïns travessa les dècades dels vint i dels trenta fins a arribar als amargs anys de guerra i postguerra, que veuran desenvolupar-se un tipus de festa rígida, regulada i controlada pel poder municipal franquista, que la manté així fins als anys setanta, quan l'agonia del règim permet els nous aires democràtics a tots els nivells. Però, malgrat allò que es podria esperar, aquests nous aires democràtics que es respiraven als carrers no arribaren als pulmons de les Falles, raó per la qual no sols es van fer encara més rígides i conservadores, sinó que van servir de plataforma per al llançament polític de personatges i moviments de trista memòria per als demòcrates valencians. En la nostra falla la "transició" no va estar exempta d'enfrontaments amb la gent més conservadora, de manera que en pocs anys la nòmina de la comissió es veu reduïda en un percentatge considerable. En línies generals, podríem dir que la "revolució" en la Falla Arrancapins es produeix encapçalada per fallers i falleres que han crescut dins la falla, és a dir, no són nou arribats sinó que coneixen la festa i consideren que ha de canviar radicalment i des de dins. També contribuïren els fallers arribats d'altres comissions amb ganes de transformar les coses. En tot cas, aquesta revolució fou possible per la complicitat i comprensió del president Roberto Romero, mítica figura d'Arrancapins, faller de soca-rel i home progressista, que dugué el timó de la falla entre els anys 1971 i 1988.

Els principals canvis que feren d'Arrancapins una falla alternativa des de dins de la mateixa festa foren els següents:

1. Recuperació de l'esperit de la festa tal com era en els seus orígens, és a dir: popular, de barri i àmpliament crítica, sobretot amb qualsevol tipus de poder. Aquesta recuperació ha inclòs tots els aspectes culturals, com ara la indumentària tradicional: la nostra primera comissió, ja a començaments dels anys vuitanta, es va atrevir a recuperar la indumentària tradicional valenciana en cercaviles, actes oficials i en l'Ofrena, suprimint de pas la banda dels vestits de les falleres. Aquesta aposta per la indumentària li va suposar a Arrancapins molts problemes a l'hora de desfilars en l'Ofrena, així com un expedient oficial per desfilars per parelles i no de manera reglamentària (és a dir els homes i les dones per separat). També, des de començaments dels anys vuitanta, es va impulsar la recuperació de la música de dolçaina i el tabal, formant-se en la comissió una de les primeres colles de tabals i dolçaines de la ciutat, la colla El Maseret, instruïda pel dolçainer Paco Ramírez, un dels primers deixebles de Joan Blasco que van revitalitzar l'ús d'aquest instrument. Açò va potenciar la creació d'una escola de ball i la realització de diverses *dansaes* al barri.

2. Impuls cap a la normalització de la nostra llengua, fent tots els actes, escrits, comunicacions i publicacions (amb el llibret com a estendard) en valencià, i defensant en articles de premsa i fòrums públics la unitat de la llengua catalanovelenciana.

3. Reestructuració de l'organització de la falla, que progressivament va passar a ser assembleària. Aquesta nova organització, que començà suprimint la secció femenina i donant vots a les dones, va fer que tots els fallers i falleres tingueren els mateixos drets i deures sense exclusió. Posteriorment (1991), quedaren abolides els càrrecs de fallera major (per considerar-lo sexista i discriminatori per a la dona) i tots aquells càrrecs que no foren estrictament necessaris per al normal funcionament de la comissió. A partir del 1993, el càrrec de president fou substituït pel de coordinador de l'assemblea d'Arrancapins i la comissió passà a funcionar per comissions de treball. També desaparegué, *de facto*, el càrrec de president infantil.

4. La Falla Arrancapins, tot i respectant les creences de cadascun, es va declarar com a col·lectiu laic, amb la qual cosa es va anar desvinculant de tots els aspectes religiosos de la festa. Això va implicar que la nostra comissió va deixar de participar en esdeveniments religiosos: es va suprimir l'assistència a missa de sant Josep el 1987 i el 1997 va ser la darrera vegada que es va desfilars en l'Ofrena a la Mare de Déu dels Desemparats, que durant

dos anys es va substituir per una Ofrena al Botànic (amb plantada d'arbre inclosa, als terrenys contigus del solar dels Jesuïtes). Actualment la reivindicació de la indumentària tradicional té lloc el 19 de març amb una cercavila pel nostre barri.

5. Des de mitjans dels anys vuitanta, Arrancapins va determinar que els seus cadafals es plantaren fora de concurs, per no entendre la festa, ni el nostre treball, susceptible de ser avaluat per cap jurat i per no compartir cap ànim competitiu amb altres comissions. De fet, una altra de les particularitats d'Arrancapins és que la comissió es construeix les seues pròpies falles, especialment la gran, de manera ininterrompuda des del 1986, amb una gran participació dels fallers i falleres, que així aprofiten una magnífica oportunitat per a dissenyar, elaborar i plantar uns cadafals que s'intenta que estiguen plens de sàtira corrosiva, especialment amb els poders, per així mantenir viu l'antic esperit crític de la festa, actualment tan desaprofitat i manipulat.

6. Festejos i activitats. Arrancapins també ha intentat despenjar-se dels festejos més convencionals, especialment d'aquells oficials o que no responen a la nostra idiosincràsia. Així, la nostra falla no està inscrita en cap agrupació fallera, ni participa en les presentacions falleres ni en les preseleccions de falleres majors. Tampoc participa en els concursos de la JCF, però desenvolupa els seus propis festejos i activitats culturals. Entre aquests i aquestes destaquen els següents: la Nit de les Paelles Fashion; la cercavila del gegant Arrancapins i el cuc Farruc amb la pròpia Colla de Dimonis d'Arrancapins; el Certamen Internacional de Focs Artificials de Paradeta Boscos d'Arrancapins; la *jam session* de músics valencians i en valencià; el Passacarrer de la Indumentària esmentat adés, el dia 19 de març; la *globotà*; les sessions del contacontes, així com l'organització de taules rodones i altres activitats culturals. Històricament, Arrancapins fou una de les falles innovadores en matèria teatral i de les presentacions falleres, encara que, pel fet de no participar en concursos, la seua trajectòria no ha estat massa coneguda.

7. Arrancapins es defineix públicament com una falla d'esquerres (un dels nostres eslògans ha sigut el de "Som gent d'esquerres i Arrancapins és la nostra falla"). Tots els seus membres tenen en comú participar, des de diverses sensibilitats, en una mentalitat esquerrana i progressista, amb una especial compromís amb la defensa de la identitat del País Valencià, que ha dut la comissió a participar en les diverses mobilitzacions històriques de l'esquerra, col·laborant amb col·lectius emblemàtics del nacionalisme, l'ecologisme, el feminisme, el pacifisme, el moviment gai i lèsbic, i els moviments socials.

S'ha d'afegir que, durant els anys més difícils de la transició, la nostra falla fou una de les impulsores de l'Associació de Falles i Fallers Democràtics del País Valencià (1979-1980) i de l'Agrupació Progressista de Falles i Fallers (1986), dues iniciatives que resultaren ofegades per la llosa de la festa oficial, raó per la qual a partir d'aquest moment continuàrem el camí pràcticament a soles.

En l'actualitat la nostra falla està composta per 75 persones que en la seua diversitat ideològica tenen com a punts comuns el respecte, la tolerància, la creença que un altre tipus de festa és possible i sols és possible arrelada a la terra que trepitgem, i a la llengua i cultura que ens dona carta de naturalesa. La falla edita cada any un llibret amb articles d'opinió sobre el tema que es tracta a la falla i que ha gaudit de la col·laboració d'escriptors, periodistes i intel·lectuals, a més de la contribució dels fallers i falleres, que donen també el seu punt de vista sobre la temàtica proposada.

Enguany celebrem el nostre centenari amb molta il·lusió i, per aquest motiu, hem preparat una sèrie d'activitats i propostes amb els nostres limitats recursos. Entre les més destacades, un concert de música en valencià (El Cant de la Terra) com a homenatge al Col·lectiu Ovidi Montllor de Músics i Cantants del País Valencià, per denunciar la situació de discriminació oficial que viu la música en valencià; l'edició del disc *De la terra*, amb la participació de músics del Col·lectiu, i l'estrena del pasdoble *A Arrancapins* (obra d'Antoni de la Asunción) i de la peça *Arrancapins* (obra d'Àlvar Carpi); l'edició del llibre *Arrancapins: un segle de falles (1908-2008)*, de Gil-Manuel Hernández, el llibre de fotografies històriques de la falla i el barri *Arrancapins en la memòria. Cent anys, cent imatges*, l'edició d'un llibret extraordinari del centenari i la publicació del llibre *Paellofília. Els arrossos i les paelles d'Arrancapins*, compilat per Julià C. Lahiguera, l'organització d'una *Nit del Cant d'Estil*, el correfoc amb els Dimonis de Massalfassar... Les falles del 2008 també estaran dedicades al centenari.

En definitiva, pretenem ser una falla oberta, participativa i crítica, però sense complexos, en constant evolució. La Falla Arrancapins no ofereix títols honorífics, sinó una veu i un lloc de treball per a recuperar una festa única, que ha estat manipulada i encotillada i que necessita ser reivindicada i adaptada al nostre temps i al nostre país.

